

ΠΡΟΤΑΣΗ
ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΟ
«ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ
ΜΑΘΗΣΗΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ, ΤΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ»

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΣΧ. ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ : Δημήτρης Βλάχος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ/ΚΟΙ ΠΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΕ/ΣΑΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΕ/ΣΑΝ
ΤΗΝ ΚΑΛΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ: Παναγιώτης Καρακολίδης

ΤΑΞΗ: Α΄ Λυκείου

ΜΑΘΗΜΑ: Ιστορία Γενικής Παιδείας

ΤΙΤΛΟΣ: Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ (27π.Χ – 14μ.Χ) Η ισχυροποίηση της κεντρικής εξουσίας. Το πολίτευμα και οι στρατιωτικές μεταρρυθμίσεις.

«Η ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ»

Εισηγητής: Παναγιώτης Καρακολίδης

Επιβλέπων Σχ. Σύμβουλος: Δημήτρης Βλάχος

Περίληψη

Οι μαθητές προσεγγίζουν το ιστορικό γεγονός της κυριαρχίας του Οκταβιανού Αυγούστου, μετά την ταραγμένη εποχή των εμφυλίων και τις ρωμαϊκές κατακτήσεις, και τις πολιτειακές αλλαγές που οδήγησαν στο πολίτευμα της Ηγεμονίας (Principatus) με ποικίλους ενεργητικούς τρόπους. Με τη λειτουργία της ενσυναίσθησης, υποδυόμενοι ρόλους διαφόρων πολιτειακών παραγόντων και πρωταγωνιστών του νέου πολιτεύματος, αφού πρώτα συνεργάστηκαν κατά ομάδες· πολυοπτικά, με την παράθεση διαφορετικών οπτικών που φωτίζουν το ίδιο γεγονός· συγκριτικά, με την αντιπαράθεση του νέου και του παλιότερου ρωμαϊκού πολιτεύματος της Res publica· και διαθεματικά, παράγοντας πολυτροπικά κείμενα με βάση τη νέα κατακτημένη γνώση.

Πρόλογος Σχολικού Συμβούλου

Εισαγωγή – Θεωρητική τεκμηρίωση

Η νέα γνώση βασίζεται στις εμπειρίες και στις προηγούμενες γνώσεις των μαθητών, τις οποίες ανακαλούν, προκειμένου να τις συσχετίσουν και να τις συγκρίνουν με τα νέα δεδομένα, με βάση τις αρχές του κονστρουκτιβισμού. Παράλληλα, επιδιώκεται η βιωματική προσέγγιση ιστορικών γεγονότων με τη λειτουργία της ενσυναίσθησης, με ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, και η διαθεματικότητα για την επίτευξη τόσο των γνωστικών και συναισθηματικών στόχων όσο και των ψυχοκινητικών, σύμφωνα με την ταξινομία των εκπαιδευτικών στόχων του B. Bloom.

Περιγραφή – κυρίως σώμα

ΕΝΟΤΗΤΑ: Η εποχή του Αυγούστου (27π.Χ – 14μ.Χ)

Τάξη: Α4

Αριθμός μαθητών: 27

Χρονική διάρκεια διεξαγωγής: 2 διδακτικές ώρες

Τόπος διεξαγωγής: 2^ο ΓΕΛ Κομοτηνής

Απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή: Laptop, προβολέας

Διασύνδεση με άλλα μαθήματα: Πολιτική Παιδεία, Έκφραση – Έκθεση

Οργάνωση της τάξης: σε ομάδες

Εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν: σχολικό εγχειρίδιο, laptop, προβολέας, powerpoint, φύλλα εργασίας, χαρτικά.

ΣΤΟΧΟΙ: 1) Να αντιληφθούν οι μαθητές τους στόχους των πολιτειακών αλλαγών της Ηγεμονίας του Αυγούστου και να γνωρίσουν την εξέλιξη του ρωμαϊκού κράτους. 2) Με τη λειτουργία της ενσυναίσθησης να ταυτιστούν με τον Αύγουστο και άλλους παράγοντες του πολιτεύματος και να προσεγγίσουν τη νέα πολιτειακή πραγματικότητα από διαφορετικές οπτικές γωνίες 3) Να συγκρίνουν το νέο πολίτευμα με παλαιότερη μορφή του ρωμαϊκού πολιτεύματος και να προβληματιστούν για το φαινόμενο της πολιτικής εξουσίας και των πολιτευμάτων μέχρι σήμερα. 4) Να αξιοποιήσουν τις νέες ιστορικές γνώσεις για να παράγουν πολυτροπικά κείμενα (με εικόνα και λόγο), όπως κάνουν στο μάθημα της Έκθεσης – Έκφρασης.

ΑΦΟΡΜΗΣΗ: Οι μαθητές με κατάλληλες ερωτήσεις ανακαλούν το αποτέλεσμα των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών του Κάτωνα και των Γράκχων για τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής της ρωμαϊκής κοινωνίας, αλλά και τις συνέπειες των εμφυλίων πολέμων στο ρωμαϊκό κράτος και τη δημοκρατία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: Με προβολή παρουσίασης (ppt) και σύντομα σχόλια παρουσιάζονται βασικά εισαγωγικά σημεία της ενότητας (συγκέντρωση εξουσιών στο πρόσωπο του Αυγούστου, θεοποίησή του, επικράτηση ειρήνης και ευημερίας).

ΟΜΑΔΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ – ΘΕΑΤΡΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ: Οι μαθητές χωρίζονται σε πέντε ομάδες και η κάθε μια παίρνει ένα διαφορετικό φύλλο εργασίας, στο οποίο εξετάζεται μέσα από πηγές το νέο πολιτειακό καθεστώς από την οπτική του ίδιου του Αυγούστου, ενός συγκλητικού, ενός στρατιωτικού διοικητή, ενός πραιτωριανού και ενός απλού πολίτη της Ρώμης. Στη συνέχεια ένας από κάθε ομάδα προσέρχεται στην «καυτή καρέκλα» και με φαντασία και δημιουργικότητα –ει δυνατόν- υποδύεται τον αντίστοιχο ρόλο και εξομολογείται με βάση τις πηγές που μελέτησε όλη η ομάδα τον αντίστοιχο ρόλο του στο πολίτευμα της Ηγεμονίας (Principatus). Οι άλλοι μαθητές τον παρακολουθούν και στο τέλος κάνουν ερωτήσεις.

ΣΥΝΘΕΣΗ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ: Συμπεράσματα με την ολομέλεια και καταγραφή στον πίνακα των κυριότερων αλλαγών που επέφερε ο Αύγουστος. Προσπάθεια προσδιορισμού των χαρακτηριστικών του νέου πολιτεύματος.

ΚΟΙΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Δίνονται στην ολομέλεια ασκήσεις σωστού-λάθους για γρήγορο έλεγχο εμπέδωσης της νέας ύλης. Γίνεται προσπάθεια να συγκριθεί το πολίτευμα της Ηγεμονίας (Principatus) με τη Res Publica, αλλά και σημερινά πολιτεύματα και γενικά με το φαινόμενο της πολιτικής εξουσίας, παραπέμποντας στο αντίστοιχο κεφάλαιο της Πολιτικής Παιδείας Α Λυκείου. Δίνεται σχετική άσκηση από το κοινό φύλλο εργασίας για το σπίτι.

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ (στην τάξη): Οι μαθητές κατασκευάζουν ένα κολάζ με θέμα της Αρχαία Ρώμη της Ακμής με εικόνες και λόγο (δίνονται χαρτόνι, εικόνες κτλ), υπηρετώντας και τους ψυχοκινητικούς στόχους του Bloom¹, προκειμένου να δημιουργήσουν έναν σημερινό ταξιδιωτικό οδηγό για τη Ρώμη της συγκεκριμένης περιόδου.

1. Καψάλης, Α., 1996, σελ. 584-587

Εμπειρίες – Συμπεράσματα

Θετικά είναι τα συμπεράσματα από την πρακτική στην τάξη. Οι μαθητές συνεργάστηκαν, ανταποκρίθηκαν ενεργητικά και με φαντασία στις θεατροπαιδαγωγικές μεθόδους, κατανόησαν τα βασικά σημεία του μαθήματος και εργάστηκαν με κέφι στη διαθεματική εργασία. Επειδή τα χρονικά περιθώρια για κάθε φάση του μαθήματος είναι ασφυκτικά, είναι απαραίτητη η πρότερη ενδεικτική χρονολόγηση κάθε φάσης και ο συνεχής έλεγχος του χρόνου από τον διδάσκοντα.

Βιβλιογραφία

Καψάλης, Α.(1996). *Παιδαγωγική Ψυχολογία*, Θεσσαλονίκη-Αθήνα, Κυριακίδη Παπαδόπουλος, Σ. (2010). *Παιδαγωγική του Θεάτρου*, Αθήνα: Κοντύλι.
Caslin, N. Mc. (1990). *Creative drama in the classroom*, California, Longman

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο σύνδεσμος για το pptx.: <https://drive.google.com/open?id=0B6-WOR-uyvWyenRzdVBHUU1vUKU>

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΚΤΑΒΙΑΝΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Συγκέντρωση εξουσιών από τον Αύγουστο

1. Όταν μετά την άτακτη φυγή του Βρούτου και του Κάσσιου, η δημοκρατία δεν είχε πλέον στρατό, ο Πομπήιος συνετρίβη στις ακτές της Σικελίας και ο Λέπιδος εκτοπίστηκε και ο Αντώνιος βρήκε βίαιο θάνατο, δεν υπήρχε στην Ιουλιανή παράταξη άλλος αρχηγός από το Οκταβιανό (Καίσαρα). Αυτός εγκατέλειψε την τριανδρία, εμφανιζόμενος ως συγκλητικός για να υπερασπιστεί, λένε, τον λαό με τη δημαρχιακή εξουσία. Όταν προσέκλυσε το στρατό με τα δώρα του, τον λαό με τις διανομές σιταριού και όλο τον κόσμο με τα καλά της ειρήνης, άρχισε να αποκτά αξιώματα και να αποσπά προνόμια από τη σύγκλητο, τους άρχοντες και τους νόμους. Κανείς δεν του αντιστεκόταν: οι πιο αποφασισμένοι έπεσαν στο πεδίο της μάχης ή ήταν θύματα των προγραφών*· όσοι έμεναν από τους ευγενείς έδειχναν περισσότερο προθυμία να τον υπηρετήσουν, αφού η υποταγή τους αύξανε την αίγλη και τα αξιώματά του και όπως το νέο κράτος μεγάλωνε τη δύναμή του, θα προτιμούσαν το παρόν και την ασφάλειά του από το παρελθόν και τους κινδύνους του.

TAKITOS, Annales, I,2

*προγραφές: κατάλογοι ονομάτων πολιτικών αντιπάλων που αναρτιόντουσαν στην Αγορά για να θανατωθούν από κάποιο πολίτη επ' αμοιβή

2. Δύο φορές τέλεσα θριάμβο πάνω σε άλογο, τρεις πάνω σε άρμα, είκοσι μία φορές αναγορεύτηκα στρατηγός – αυτοκράτορας (imperator), αν και η σύγκλητος ψήφισε περισσότερους θριάμβους, αυτούς όλους τους αρνήθηκα. [...] Στους θριάμβους μου μπροστά από το άρμα μου οδηγήθηκαν εννέα βασιλείς και παιδιά βασιλέων. Ήμουν τριάντα χρόνια ύπατος, όταν έγραφα αυτά, και στο τριακοστό έβδομο έτος της δημαρχιακής εξουσίας.

Επιγραφή Αγκυρας II, C,4

{μιλά ο ίδιος ο Αύγουστος και ο τίτλος imperator δινόταν σε ύπατο ή πραιτόρα που είχε εξολοθρεύσει τουλάχιστον 6000 εχθρούς)

Άρνηση αξιωμάτων που θα προκαλούσαν το δημοκρατικό αίσθημα

3. Όταν ο λαός τον πίεζε με κάθε τρόπο να δεχτεί το αξίωμα του δικτάτορα, εκείνος αφού γονάτισε και έβγαλε την τήβεννο από τους ώμους του, παρακάλεσε με γυμνό στήθος να μην επιμείνει ο λαός στο αίτημά του. Πάντοτε απέκρουε με φρίκη τον τίτλο του Δεσπότη (Dominus), επειδή τον θεωρούσε υβριστικό και προσβλητικό.

ΣΟΥΗΤΩΝΙΟΣ, Ο αποθεωμένος Αύγουστος, LII, 1

ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Αφού μελετήσετε τις παραπάνω πηγές να καταγράψετε τι θα έλεγε ο ίδιος ο Αύγουστος για τον τρόπο κατάληψης της εξουσίας, τα αξιώματα που έλαβε και τον τρόπο που διαχειρίστηκε. Ένας από σας θα υποδυθεί τον Αύγουστο που εξομολογείται τα παραπάνω.

2° ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΟΣ

Κάθαρση της συγκλήτου

1. Επειδή ο αριθμός των συγκλητικών είχε πολλαπλασιαστεί με την προσθήκη ενός αμόρφωτου και ακαλλιέργητου πλήθους ανθρώπων [...], ο Αύγουστος επανέφερε τους παλαιότερους περιορισμούς στην επιλογή των συγκλητικών και αποκατέστησε τη λαμπρότητα της συγκλήτου, εφαρμόζοντας δύο καινούργιους τρόπους για την επιλογή τους: ο πρώτος προέβλεπε ότι γινόταν εισηγήσεις από τα ίδια τα μέλη της συγκλήτου, καθένα από τα οποία πρότεινε έναν νέο συγκλητικό, ενώ ο δεύτερος επέτρεπε στον Αύγουστο να αποφασίζει σε συνεργασία με τον Αγρίππα (συγγενή του Αυγούστου).

ΣΟΥΗΤΩΝΙΟΣ, Ο αποθεωμένος Αύγουστος, XXXV, 1

Κάθαρση της τάξης των ιππέων

2. Με τη συμβολή δέκα βοηθών που κατόρθωσε (ο Αύγουστος) να του παραχωρήσει η σύγκλητος, υποχρέωσε καθέναν από τους ιππείς να του εμφανίσει μία έκθεση πεπραγμένων της ζωής του. Όσοι είχαν επιδείξει ανάρμοστη συμπεριφορά, άλλους τιμώρησε, άλλους εξευτέλισε και στους περισσότερους απηύθυνε ποικίλες συμβουλές. [...]

ΣΟΥΗΤΩΝΙΟΣ, Ο αποθεωμένος Αύγουστος, XXXIX, 1

Η απόδοση αξιωμάτων από τη σύγκλητο

3. Και γι' αυτές τις πράξεις η σύγκλητος με ψήφισμα τού παραχώρησε ισόβια το αξίωμα του Δημάρχου και του έδωσε το δικαίωμα να φέρνει πριν από τη σύγκλητο σε κάθε συνάντηση οποιοδήποτε θέμα και όποτε ήθελε. Και όταν δεν είχε το υπατικό αξίωμα, του παραχώρησε την εξουσία του ανθυπάτου μια για πάντα και για όλη του τη ζωή, ώστε να μην την καταθέτει στην είσοδο του πραιτορίου και πάλι να του ανανεώνεται, και του έδωσαν την ανώτατη εδαφική κυριαρχία του κυβερνήτη σε κάθε περίπτωση.

Έκτοτε λοιπόν και εκείνος και οι μετά από αυτόν αυτοκράτορες με κάποιο νόμο έχουν και τις άλλες και τη δημαρχιακή εξουσία. Διότι βέβαια τον τίτλο του δημάρχου δεν είχε κανείς Αύγουστος, ούτε άλλος αυτοκράτορας.

ΔΙΩΝ ΚΑΣΣΙΟΣ, Ρωμαϊκή Ιστορία LIII,32, 5-6

ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Αφού μελετήσετε τις παραπάνω πηγές να καταγράψετε τι θα έλεγε ένας συγκλητικός για τις αλλαγές που επέφερε ο Αύγουστος στην τάξη των συγκλητικών και των ιππέων και πώς θα τις σχολίαζε ο ίδιος. Ένας από σας θα υποδυθεί τον συγκλητικό που εξομολογείται τα παραπάνω.

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Η διοίκηση των επαρχιών

1. Ανέλαβε προσωπικά όσες επαρχίες ήταν οι πιο ισχυρές και δεν ήταν εύκολο ούτε ασφαλές να κυβερνηθούν με τις αρμοδιότητες των ετήσιων διοικητών τους (ανθυπάτων), τις υπόλοιπες όμως τις παραχώρησε με κλήρο στους επάρχους που είχαν υπατική εξουσία. Σε ορισμένες λοιπόν άλλαξε τους διοικητές τους, ενώ συχνά επισκεπτόταν πολλές επαρχίες και των δύο κατηγοριών.

ΣΟΥΗΤΩΝΙΟΣ, Ο αποθεωμένος Αύγουστος, XLVII, 1

Περιορισμός της εξουσίας των διοικητών

2. Κατά την εποχή της Ηγεμονίας (*Principatus*) περιορίστηκαν τόσο η εξουσία όσο και η ανεξαρτησία των διοικητών· ο Αύγουστος έλαβε τα πρώτα αποφασιστικά μέτρα προς αυτήν την κατεύθυνση. Η εξάρτηση των διοικητών από τον Αυτοκράτορα προσέλαβε θεσμικό χαρακτήρα τα πρώτα χρόνια της βασιλείας του Αυγούστου, όταν η σύγκλητος και ο ρωμαϊκός λαός του παραχώρησαν το 23π.Χ μια μορφή μείζονος εξουσίας πάνω στους άλλους αξιωματούχους των επαρχιών. Ανάμεσα σ' άλλα ρυθμίστηκε και το εάν ο διοικητής είχε οποιαδήποτε στρατιωτική εξουσία ανεξάρτητη από τον Αυτοκράτορα. Στο εξής κανένας δεν μπορούσε να διοικήσει μια στρατιωτική μονάδα, παρά μόνο αν είχε εξουσιοδοτηθεί από τον Αυτοκράτορα. Η διοίκηση στρατιωτικών σωμάτων από ανθυπάτους, σε διάκριση προς τους αυτοκρατορικούς πρεσβευτές, καταργήθηκε και οι ανταμοιβές για στρατιωτικές επιτυχίες μονοπωλήθηκαν από τον Αυτοκράτορα.

GRASNEY P. & SALLER R. (1995) 45-46

ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Αφού μελετήσετε τις παραπάνω πηγές να καταγράψετε τι θα έλεγε ένας στρατιωτικός διοικητής για τις αλλαγές που επέφερε ο Αύγουστος στη διοίκηση των επαρχιών και πώς θα τις σχολίαζε ο στρατιωτικός διοικητής. Ένας από σας θα υποδυθεί τον στρατιωτικό διοικητή που εξομολογείται τα παραπάνω.

4^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΡΑΙΤΩΡΙΑΝΟΣ

Οι πραιτορες και ο ρόλος τους

1. Πραιτοριανοί (λατ. *cohortes praetoriae*, αρχ. πραιτοριανοί). Η σωματοφυλακή του αυτοκράτορα στην αρχαία Ρώμη. Ο θεσμός τους καθιερώθηκε από τον Αύγουστο και στρατολογούνταν εθελοντικά μεταξύ των Ιταλών πολιτών μέχρι την εποχή του Σεπτίμιου Σεβήρου· αργότερα η στρατολόγησή τους γινόταν και μεταξύ των κατοίκων των επαρχιών. Τη διοίκησή τους είχε ο *praefectus praetorio*: η υπηρεσία τους ήταν μικρότερη από των άλλων στρατιωτών, ο μισθός τους υψηλότερος και έμεναν σε ιδιαίτερο στρατόπεδο, το λεγόμενο *castra praetoria*. Αρχικά υπήρχαν 9 κοόρτεις πραιτόρων, από τις οποίες οι 2 έμεναν στη Ρώμη και οι άλλες στις περιοχές της Ιταλίας όπου συνήθιζε να μένει ο αυτοκράτορας τον περισσότερο καιρό. Οι πραιτορες έπαιζαν σημαντικό ρόλο στη ρωμαϊκή ιστορία: ανακήρυξαν πολλούς αυτοκράτορες με μεγάλα ανταλλάγματα και δολοφόνησαν αρκετούς (Καλιγούλας, Δομιτιανός, Περτίναξ). Το σώμα των πραιτόρων διαλύθηκε από τον Μέγα Κωνσταντίνο το 313.

2. Ο Αύγουστος συγκρότησε τον πρώτο μόνιμο στρατό της Ρώμης και τοποθέτησε τις λεγεώνες στα σύνορα της αυτοκρατορίας ώστε να μην μπορεί εύκολα ο στρατός να ανακατεύεται στην πολιτική. Μια ειδική στρατιωτική μονάδα, οι Πραιτωριανοί, αποτέλεσε τη φρουρά της Ρώμης και την προσωπική φρουρά του αυτοκράτορα. Επίσης ιδρύθηκε η πρώτη οργανωμένη πυροσβεστική υπηρεσία.

<http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=157435>

ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Αφού μελετήσετε τις παραπάνω πηγές να καταγράψετε τι θα έλεγε ένας πραιτωριανός για το έργο και τον ρόλο των πραιτωριανών μέσα στο πολίτευμα της Ηγεμονίας (Principatus). Ένας από σας θα υποδυθεί τον πραιτωριανό που εξομολογείται τα παραπάνω.

5^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΑΝΩΝΜΥΜΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ
Ο εξωραϊσμός της Ρώμης από τον Αύγουστο

1. Ο Αύγουστος εξωραΐσε τόσο τη Ρώμη της οποίας η διακόσμηση μέχρι τότε ήταν αταίριαστη με το μεγαλείο της αυτοκρατορίας, εφόσον η ίδια η πόλη ήταν εκτεθειμένη σε πλημμύρες και πυρκαγιές, ώστε να υπερηφανεύεται δίκαια ότι την είχε παραλάβει πλινθόκτιστη και την παρέδωσε μαρμαρόκτιστη. Την προστάτευσε επίσης από μελλοντικούς κινδύνους, τουλάχιστον μέχρι το σημείο που η ανθρώπινη σκέψη θα μπορούσε να προβλέψει. Κατασκεύασε πολλά δημόσια έργα, συγκεκριμένα τα ακόλουθα: την Αγορά (Forum) με τον ναό του Άρη του Εκδικητή, στον Παλατινό λόφο το ναό του Απόλλωνα και στο Καπιτώλιο το ιερό του Βροντώδη Δία. Αιτία για την οικοδόμηση της Αγοράς ήταν ο μεγάλος αριθμός ανθρώπων και δικών, που φαίνεται πως επέβαλλαν την ίδρυση και τρίτης αγοράς, εφόσον οι άλλες δύο δεν επαρκούσαν. [...] Κατά τη μάχη των Φιλίππων είχε κάνει τάμα να ιδρύσει το ναό του Άρη, για να εκδικηθεί το θάνατο του πατέρα του (του Καίσαρα). Αποφάσισε λοιπόν εδώ να συσκέπτεται η σύγκλητος για τους πολέμους και τους θριάμβους και από δω να ξεπροβοδίζονται όσοι θα έφευγαν με στρατιωτική εντολή για την επαρχία, εδώ επίσης οι νικητές να φέρνουν τα τεκμήρια των θριάμβων τους. Οικοδόμησε τον ναό του Απόλλωνα σε εκείνο ακριβώς το σημείο της έπαυλης του επάνω στον Παλατινό λόφο, όπου οι μάντιες είχαν επισημάνει ότι ο θεός είχε δείξει την προτίμησή του χτυπώντας το με κεραυνό. Σε αυτό το ναό πρόσθεσε στοές με ρωμαϊκές και ελληνικές βιβλιοθήκες.

ΣΟΥΗΤΩΝΙΟΣ, Ο αποθεωμένος Αύγουστος, XXVIII, 3· XXIX, 1-3

Ύμνος στον Αύγουστο

2. Ο Απόλλωνας, όταν ήμουν έτοιμος να τραγουδήσω για μάχες και λεηλατημένες πολιτείες, με πρόσταξε με τη λύρα να μη σαλπάρω για το Τυρρηνικό πέλαγος. Αύγουστε, ο αιώνας σου και τα περιβόλια γέμισε με πλήθος καρπών [...]. Επανέφερε (ο Αύγουστος) τους παλαιούς τρόπους που έκαναν μεγάλο το ρωμαϊκό όνομα, την ιταλική δύναμη και φήμη, το μεγαλείο του κράτους που απλώθηκε από Ανατολή σε Δύση.

ΟΡΑΤΙΟΣ, Ωδές 4, 15

Επικράτηση της ειρήνης κατά την εποχή του Αυγούστου

3. [μιλά ο ίδιος ο Αύγουστος...] Όταν επέστρεψα από την Ισπανία και τη Γαλατία, αφού όλα πήγαν κατ' ευχήν σ' αυτές τις επαρχίες, κατά την υπατεία του Τιβέριου Νέρωνα και του Πόπλιου Κοϊντίλιου η σύγκλητος με ψήφισμά της αποφάσισε να ιδρυθεί βωμός στη Σεβαστή Ειρήνη στο Πεδίο του Άρεως για την επάνοδό μου και σ' αυτό διέταξε και τους άρχοντες και τους ιερείς να εκτελούν ετήσιες θυσίες.

Επιγραφή Άγκυρας VIII, C.12

ΑΠΟΣΤΟΛΗ: Αφού μελετήσετε τις παραπάνω πηγές να καταγράψετε τι θα έλεγε ένας ανώνυμος πολίτης της Ρώμης για την **καθημερινότητά του, αποτιμώντας το έργο του Αυγούστου**. Ένας από σας θα υποδυθεί τον πολίτη αυτόν που εξομολογείται τα παραπάνω.

ΚΟΙΝΟ ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1. ΣΩΣΤΟ – ΛΑΘΟΣ

A. Ο Οκταβιανός, μόλις ανέλαβε την εξουσία στη Ρώμη, κατήγγησε όλους τους θεσμούς της δημοκρατικής περιόδου.

B. Ο Οκταβιανός συγκέντρωσε όλες τις εξουσίες στα χέρια του και αναγορεύτηκε δικτάτορας.

Γ. Η σύγκλητος αναγόρευσε τον Οκταβιανό σε Αύγουστο, αναγνωρίζοντάς του θεϊκές ιδιότητες.

Δ. Οι πραιτωριανοί αποτέλεσαν επίλεκτες στρατιωτικές μονάδες επιφορτισμένες με τη φύλαξη των συνόρων του Ρωμαϊκού Κράτους.

Ε. Ο Οκταβιανός ενίσχυσε την κεντρική εξουσία χωρίς να χρησιμοποιήσει αυταρχικές μεθόδους.

2. ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ: Δημιουργήστε ένα **κολάζ** για την εποχή της ακμής της αρχαίας Ρώμης με **εικόνα και λόγο**, με σκοπό να αποτελέσει **ταξιδιωτικό οδηγό** για τους επισκέπτες της Ρώμης σήμερα.

3. Λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται στο σχολικό βιβλίο και το παρακάτω παράθεμα :
α) να περιγράψετε το πολίτευμα του Αυγούστου και να το συγκρίνετε με το παλαιότερο της Res Publica

Γι' αυτό και το πολίτευμα που δημιούργησε ο Αύγουστος μπορεί βέβαια να περιγραφεί, όχι όμως και να καθοριστεί ακριβώς με μία μόνο λέξη ή με μία σύντομη διατύπωση. Ο ίδιος επιθυμούσε να θεωρείται ο ανορθωτής του παλαιού καθεστώτος: αυτό το τονίζει με πολλή έμφαση στην έκθεση των πράξεών του, η οποία δημοσιεύτηκε μετά το θάνατό του από τον διάδοχό του Τιβέριο στη Ρώμη και στις επαρχίες. Ωστόσο ο Τάκιτος, εξετάζοντας το έργο του αυτοκράτορα εκατό χρόνια μετά την ολοκλήρωσή του από ιστορική σκοπιά, διέκρινε καθαρά, όπως άλλωστε και οι σύγχρονοι του Αυγούστου, πως η έκθεση αυτή δεν ήταν ικανοποιητική. Όμως πολλοί σύγχρονοι ιστορικοί παρουσιάζουν κι αυτοί την τάση να απλουστεύουν το πρόβλημα υποστηρίζοντας πως ο Αύγουστος εγκαθίδρυσε μοναρχία. Και οι δύο απόψεις είναι σωστές και συγχρόνως λανθασμένες. Είναι αδύνατο να αποδώσουμε τον τύπο του πολιτεύματος που δημιούργησε ο Αύγουστος με έναν και μόνο όρο. Κάτι τέτοιο θα σήμαινε πως παρανοούμε τον ουσιαστικό χαρακτήρα του, η ιστορική διαμόρφωση του οποίου έγινε μέσα από διαφορετικά στοιχεία. [...] Ο στρατός και η οικονομία αποτελούσαν τα δύο βασικά στηρίγματα της προσωπικής εξουσίας του Αυγούστου. Σε αυτά πρέπει να προσθέσουμε και τη γενική ικανοποίηση που προκάλεσε η αποκατάσταση της τάξης.

ROSTOVITZ M. (1984) 194

β) **διαθεματική εργασία:** να συγκρίνετε και τα δύο παραπάνω με τη σημερινή πολιτική εξουσία, το σημερινό ελληνικό πολιτικό σύστημα, αφού συμβουλευτείτε το βιβλίο της Πολιτικής Παιδείας Α Λυκείου (σελ. 66-67)